

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr. 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

2 De directeur doet de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.

3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

4 De examinator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

1 De examinator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinator en door de gecommitteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

- 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
- 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
- 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
- 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
- 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
- 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt één scorepunt toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan een antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.

5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn.

Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.

Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.

De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

N.B.: Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor het examen Grieks VWO kunnen maximaal 78 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn verder de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

1 De onder '2 Algemene regels' geformuleerde bepalingen met betrekking tot een vraag zijn mutatis mutandis ook van toepassing op een kolon.

2 Bij de beoordeling van een essayvraag geldt dat, indien het maximum aantal woorden is overschreden, hiervoor geen punt(en) in mindering wordt/worden gebracht.

3 Bij de beoordeling van de vertaling moet de score 0 worden toegekend indien in een kolon een zeer ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolon.

4 Indien bij de vertaling een aantekening is genegeerd en indien dit heeft geleid tot een onjuiste weergave van het desbetreffende tekstelement, één scorepunt / meerdere scorepunten in mindering brengen, afhankelijk van de zwaarte van de fout en het maximum van het desbetreffende kolon.

5 Indien bij de vertaling van een kolon een Grieks woord niet is vertaald en dit woord is niet van essentieel belang voor de betekenis van dit kolon, één scorepunt in mindering brengen, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

4.1 Beoordelingsmodel voor de vragen

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt één punt toegekend.

Tekst 1 Alexander op bezoek in Athene

1 ■ D

Maximumscore 2

- 2 • (toen) hij Alexandros (met de desbetreffende missie) op pad zond (regel 13-14)
• ἀποπεμφθεὶς ὑπὸ Μαρδονίου (regel 16)

1
1

Opmerking

Langere of kortere citaten fout rekenen.

Maximumscore 1

- 3 (ἦν ἡμέας ὑπερβάλησθε καὶ νικήσητε,) τοῦ περ ὑμῖν οὐδεμία ἐλπὶς (εἴ περ εὖ φρονέετε) (regel 27-28)

Opmerking

Wanneer alleen ἦν ἡμέας ὑπερβάλησθε καὶ νικήσητε als antwoord is gegeven, geen scorepunt toekennen.

Maximumscore 2

- 4 (καὶ γὰρ) δύναμις ὑπὲρ ἄνθρωπον ἢ βασιλέος ἐστὶ (καὶ χεῖρ ὑπερμήκης) (regel 37-38)

Opmerking

Wanneer alleen als antwoord is gegeven χεῖρ ὑπερμήκης, één scorepunt toekennen.

Maximumscore 2

- 5 • De inname / verovering van Athene/Attica/hun land/een deel van Griekenland
• Het in brand steken van tempels / heiligdommen
Of woorden van overeenkomstige strekking.

1
1

Opmerking

Fout rekenen: dat Xerxes zich voorneemt mild te zijn jegens de Atheners als zij ingaan op zijn aanbod van een bondgenootschap met hem.

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Maximumscore 1

- 6 Het gaat om de metafoor van het ‘rennen’ (om het eigen behoud).
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 1

- 7 Ἔστε ἐλεύθεροι (regel 31)

Opmerking

Langere of kortere antwoorden fout rekenen.

Maximumscore 2

- 8 • In de regels 24-32 doet Mardonios het voorkomen alsof Athene zwak is / het nooit zou kunnen winnen van de Perzen 1
 • Uit de regels 6-14 blijkt dat Mardonios vond dat de Atheners een groot krijgshaftig volk waren / het wenselijk vond een bondgenootschap met de Atheners te sluiten / er goed van doordrongen was dat de Atheners op zee (Salamis) de Perzen hadden verslagen 1
 Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 2

- 9 dat Alexandros met Athene was verbonden door een diplomatieke relatie die hem de eretitel ‘Weldoener’ had bezorgd (regel 4-5)

Opmerking

Wanneer alleen als antwoord is gegeven ‘die hem de eretitel ‘Weldoener’ had bezorgd’, één scorepunt toekennen.

Maximumscore 2

- 10 • In regel 27 citeert Alexander de woorden van de Pers Mardonios / van een Pers 1
 • In regel 39 spreekt Alexander namens zichzelf / als Macedoniër / niet-Pers over de Perzen 1
 Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 1

- 11 Xerxes vergeeft de Atheners hun ‘fouten’ jegens hem.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 1

- 12 μούνοισι (regel 42)

- 13 B

Tekst 2 en tekst 1

Maximumscore 4

- 14 • a. Zowel de Meliërs als de Atheners willen hun vrijheid niet opgeven 1
 • Zowel de Meliërs als de Atheners vertrouwen op de goden 1
 Of woorden van overeenkomstige strekking.
 • b. De Meliërs doen een tegenvoorstel waarin zij aanbieden vrienden te zijn en een verdrag te sluiten / De Meliërs willen neutraal blijven 1
 • De Atheners wensen geen enkele overeenkomst met de Perzen te sluiten 1
 Of woorden van overeenkomstige strekking.

Tekst 3 en tekst 1**Maximumscore 2**

- 15 Σύ τε τοῦ λοιποῦ λόγους ἔχων τοιούσδε μὴ ἐπιφαίneo Ἀθηναίοισι (μηδὲ δοκέων χρηστὰ ὑποργέειν ἀθέμιστα ἔρδειν παραίνεε) (regel 61-62).

Opmerking

Wanneer alleen als antwoord is gegeven μηδὲ δοκέων χρηστὰ ὑποργέειν ἀθέμιστα ἔρδειν παραίνεε, één scorepunt toekennen.

Tekst 4**Maximumscore 2**

- 16 • Herodotus spreekt over alle bewoners van Sicyon; De Sélincourt over ‘iedere man van enig aanzien in Sicyon’ 1
- Bij Herodotus wordt gesproken over onderlinge wedijver tussen de kandidaten; bij De Sélincourt worden ze (voor de laatste maal) aan de tand gevoeld 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 2

- 17 • ὀρχήσατο (is een aoristusvorm en) wordt gebruikt om aan te geven dat Hippokleides begon met dansen 1
- ὀρχέετο (is een imperfectumvorm en) wordt gebruikt om te benadrukken dat Hippokleides aan het dansen was 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Geen scorepunten toekennen, indien niet is ingegaan op de context.

Maximumscore 2

- 18 • a. (Καί κως ἔωυτῷ μὲν) ἀρεστῶς (ὀρχέετο) (regel 7) 1
- b. ἀναιδείην (regel 13) 1

Maximumscore 1

- 19 Het praesens historicum verwijst naar het verleden. Hier gaat het om een uitdrukking die nog steeds gebruikt wordt in de tijd van Herodotus.
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 2

- 20 • Ze zijn lang van huis weggeweest 1
- Zij hebben hem de eer aangedaan met zijn dochter te willen trouwen 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Tekst 5 en tekst 4**Maximumscore 1**

- 21 ἀποστυγέων (regel 12)

Opmerking

Fout rekenen: ὑπόπτειε (regel 8) / ἐκραγήναι (regel 13)

Maximumscore 1

- 22 (Kleisthenes echter) was woedend (regel 7-8).

Maximumscore 1

- 23 Hippokleides wil helemaal niet trouwen met Agariste / Hippokleides houdt van een ander meisje.
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Maximumscore 2

- 24 • In het verhaal van Herodotus heeft Agariste geen stem in de keuze van de huwelijkspartner / kiest Kleisthenes de bruidegom 1
 • In tekst 5 kiest Agariste zelf voor Megakles 1
 Of woorden van overeenkomstige strekking.

4.2 Beoordelingsmodel voor de vertaling

Maximumscore 2

- 25 **kolon 25**
 Ταῦτα δὴ ὧν πάντα πυνθανόμενος
 Toen / terwijl / omdat hij dat alles / al die / deze dingen vernam
- Niet fout rekenen: πυνθανόμενος nevenschikkend vertaald
 Niet fout rekenen: πυνθανόμεναι onderzoeken / informeren naar
 Ταῦτα en / of πάντα niet vertaald als lijdend voorwerp bij πυνθανόμενος 0
 πάντα ieder / allen 0
 πυνθανόμενος passief vertaald 0
 πυνθανόμενος voortijdig vertaald 1
 πυνθανόμενος hoewel hij vernam 0
 πυνθανόμενος niet vertaald met Croesus als onderwerp 0

Maximumscore 2

- 26 **kolon 26**
 ὁ Κροῖσος ἔπεμπε ἐς Σπάρτην ἀγγέλους
 zond Croesus gezanten naar Sparta
- ὁ Κροῖσος niet vertaald als onderwerp 0
 ἔπεμπε vertaald als praesens of voltooide tijd (heeft gezonden) 1
 ἐς uit 0
 ἀγγέλους niet vertaald als lijdend voorwerp 0
 ἀγγέλους vertaald als enkelvoud 1
 ἄγγελος bode der goden / kamerheer / engel / duivel 0
 ἄγγελος boodschap 0

Maximumscore 1

- 27 **kolon 27**
 δῶρά τε φέροντας
 terwijl zij / die (én) geschenken (mee)droegen / meenamen / brachten / (én) met geschenken
- δῶρα vertaald als enkelvoud 0
 δῶρα niet vertaald als lijdend voorwerp bij φέροντας 0
 δῶρά τε φέροντας om geschenken te brengen 0
 φέροντας omdat / hoewel zij brachten 0
 φέροντας niet vertaald als participium praesens 0
 φέροντας niet vertaald met ἀγγέλους als onderwerp 0

Antwoorden	Deel- scores
Maximumscore 2	
28 kolon 28 καὶ δεησομένους συμμαχίης, (en) om een bondgenootschap te vragen / en (terwijl zij / die) een bondgenootschap zouden vragen,	
Niet fout rekenen: συμμαχίη bondgenoten / bondgenoot δεησομένους omdat / hoewel zij zouden vragen	<u>0</u>
Indien ook in kolon 27 het voegwoord omdat / hoewel is gebruikt, hier opnieuw aanrekenen.	
δεησομένους niet vertaald als participium	<u>0</u>
δεησομένους niet vertaald als participium van het futurum	<u>0</u>
δεησομένους niet vertaald met ἀγγέλους als onderwerp	<u>0</u>
Indien ook in kolon 27 φέροντας niet vertaald is met ἀγγέλους als onderwerp, hier opnieuw aanrekenen.	
συμμαχίης niet vertaald als lijdend voorwerp bij δεησομένους	<u>0</u>
συμμαχίης het bondgenootschap	<u>1</u>
συμμαχίη plichten van een bondgenoot / krijgsmacht van de bondgenoten	<u>0</u>
Maximumscore 2	
29 kolon 29 ἐντειλάμενός τε τὰ λέγειν χρῆν. (en) nadat hij (hun) had opgedragen wat ze moesten zeggen.	
Niet fout rekenen: ἐντειλάμενος nevenschikkend vertaald met ἔπεμπε (kolon 26) ἐντειλάμενος omdat hij had opgedragen	<u>1</u>
Indien ook in kolon 27 en / of 28 het voegwoord omdat is gebruikt, hier opnieuw aanrekenen.	
ἐντειλάμενος hoewel hij had opgedragen	<u>0</u>
Indien ook in kolon 27 en / of 28 het voegwoord hoewel is gebruikt, hier opnieuw aanrekenen.	
ἐντειλάμενος niet vertaald met ὁ Κροῖσος als onderwerp	<u>0</u>
τὰ vertaald als aanwijzend voornaamwoord	<u>0</u>
Maximumscore 2	
30 kolon 30 Οἱ δὲ ἐλθόντες ἔλεγον· (En) zij / die zeiden, nadat zij (aan)gekomen waren:	
Niet fout rekenen: Toen zij aankwamen, zeiden ze	
Niet fout rekenen: ἐλθόντες nevenschikkend vertaald ἐλθόντες omdat / hoewel zij gekomen waren	<u>0</u>
ἐλθόντες nadat zij gegaan waren	<u>1</u>
Οἱ ἐλθόντες vertaald als gesubstantiveerd participium	<u>1</u>
ἐλθόντες niet vertaald als vorm van ἔρχομαι	<u>0</u>
ἐλθόντες niet vertaald als nominativus meervoud	<u>0</u>
ἔλεγον niet vertaald als 3 ^{de} persoon meervoud	<u>0</u>
ἔλεγον vertaald als praesens	<u>1</u>

	Antwoorden	Deel- scores
	Maximumscore 2	
31	kolon 31 “ Ἐπεμψε ἡμέας Κροῖσος “Croesus heeft ons gestuurd	
	Ἐπεμψε niet vertaald als vorm van πέμπω	<u>0</u>
	Ἐπεμψε vertaald als praesens	<u>1</u>
	ἡμέας niet vertaald als persoonlijk voornaamwoord	<u>0</u>
	ἡμέας niet vertaald als lijdend voorwerp	<u>0</u>
	ἡμέας jullie	<u>0</u>
	Κροῖσος niet vertaald als onderwerp	<u>0</u>
	Maximumscore 2	
32	kolon 32 ὁ Λυδῶν τε καὶ ἄλλων ἐθνέων βασιλεύς, (de) koning van (de) Lydiërs en (van) andere volkeren / stammen,	
	Niet fout rekenen: Λυδῶν van Lydië	
	ὁ Λυδῶν de Lydiër	<u>0</u>
	ἄλλων van de andere	<u>1</u>
	ἄλλοι alle	<u>0</u>
	ἐθνέων vertaald als enkelvoud	<u>0</u>
	ἔθνος menigte / troep / zwerm	<u>0</u>
	ὁ βασιλεύς <i>een</i> koning	<u>1</u>
	Maximumscore 1	
33	kolon 33 λέγων τὰδε· terwijl hij dit / het volgende / deze woorden / deze dingen zei / zegt / met deze opdracht:	
	Niet fout rekenen: λέγων nevenschikkend vertaald met Ἐπεμψε (kolon 31)	
	λέγων omdat / hoewel hij zei	<u>0</u>
	λέγων voortijdig vertaald	<u>0</u>
	λέγων niet vertaald als participium	<u>0</u>
	λέγων niet vertaald als nominativus enkelvoud mannelijk	<u>0</u>
	τὰδε dat / die dingen	<u>0</u>
	τὰδε niet vertaald als lijdend voorwerp bij λέγων	<u>0</u>
	Maximumscore 2	
34	kolon 34 ᾧ Λακεδαιμόνιοι, (kolon 35 en 36) ὑμέας ὧν κατὰ τὸ χρηστήριον προσκαλέομαι, (O) Spartanen / Lacedaemoniërs, ik roep jullie (kolon 35 en 36) (dus / nu) overeenkomstig / volgens / op grond van het orakel / de orakeluitspraak te hulp,	
	ᾧ Λακεδαιμόνιοι niet vertaald als vocativus	<u>0</u>
	ὑμέας ons	<u>0</u>
	ὑμέας niet vertaald als lijdend voorwerp	<u>0</u>
	ὑμέας niet vertaald als persoonlijk voornaamwoord	<u>0</u>
	ὧν vertaald als participium	<u>0</u>
	τὸ lidwoord niet vertaald	<u>1</u>
	χρηστήριον voorspellende god	<u>1</u>
	χρηστήριον orakelplaats / offergaven / (slacht)offer	<u>0</u>
	χρηστήριον vertaald als vorm van χρηστήριος	<u>0</u>
	προσκαλέομαι passief vertaald	<u>0</u>
	προσκαλέομαι niet vertaald als praesens	<u>0</u>

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
35 kolon 35	
χρήσαντος τοῦ θεοῦ τὸν Ἑλληνα φίλον προσθέσθαι omdat de god(heid) door middel van een orakel ertoe heeft aangespoord de Griek(en) tot vriend(en) te maken	
Niet fout rekenen indien de genitivus absolutus χρήσαντος τοῦ θεοῦ nevenschikkend vertaald is met προσκαλέομαι (kolon 34) én er een causale relatie is aangegeven (bijv.: de god heeft door middel van een orakel ertoe aangespoord ... Daarom roep ik jullie te hulp).	<u>0</u>
χρήσαντος τοῦ θεοῦ hoewel de god door middel van een orakel ertoe heeft aangespoord	<u>1</u>
χρήσαντος participium gelijktijdig vertaald	<u>0</u>
χρήσαντος participium natijdig vertaald	<u>0</u>
τὸν Ἑλληνα vertaald als subjectsaccusativus van προσθέσθαι	<u>0</u>
Ἑλληνα vertaald als bijvoeglijk naamwoord bij φίλον	<u>0</u>
Ἑλληνα Helena / Helle	<u>0</u>
φίλον vertaald als subjectsaccusativus van προσθέσθαι	<u>0</u>
προσθέσθαι afhankelijk van προσκαλέομαι (kolon 34) vertaald	<u>0</u>
Maximumscore 2	
36 kolon 36	
- ὑμέας γὰρ πυνθάνομαι προεστάναι τῆς Ἑλλάδος - - ik verneem namelijk dat jullie de leiding hebben over Griekenland -	
Niet fout rekenen: want ik verneem over / van jullie dat jullie ὑμέας niet vertaald als subjectsaccusativus van de a.c.i.	<u>0</u>
ὑμέας wij / ons	<u>0</u>
πυνθάνομαι informeren (naar) / onderzoeken	<u>0</u>
πυνθάνομαι vertaald als 1 ^{ste} persoon meervoud	<u>1</u>
πυνθάνομαι vertaald als verleden / voltooide tijd	<u>1</u>
προεστάναι niet vertaald als werkwoordsvorm van προΐστημι	<u>0</u>
προεστάναι niet vertaald als infinitivus van de a.c.i.	<u>0</u>
προεστάναι vertaald als infinitivus aoristus (bijv. aan het hoofd zijn gaan staan)	<u>1</u>
προεστάναι vertaald als infinitivus praesens (bijv. aan het hoofd gaan staan)	<u>0</u>
προεστάναι beschermen / verdedigen	<u>1</u>
προεστάναι hebben beschermd / beschermden	<u>0</u>
τῆς Ἑλλάδος genitivus niet vertaald als afhankelijk van προεστάναι	<u>0</u>
Ἑλλάδος Helleens	<u>0</u>
Maximumscore 2	
37 kolon 37	
φίλος τε θέλων γενέσθαι καὶ σύμμαχος omdat ik (en) (een) vriend en (een) bondgenoot wil worden	
Niet fout rekenen: θέλων γενέσθαι terwijl ik wil worden	
φίλος vertaald als onderwerp van θέλων	<u>0</u>
φίλος verbonden met kolon 34 (ik roep jullie te hulp als vriend)	<u>0</u>
θέλων niet vertaald als participium nominativus enkelvoud mannelijk	<u>0</u>
θέλων niet vertaald als participium	<u>0</u>
θέλων niet vertaald met ik als onderwerp	<u>0</u>
γενέσθαι voortijdig vertaald	<u>0</u>
γενέσθαι niet vertaald als infinitivus	<u>0</u>

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
38 kolon 38 ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης.” (en) zonder list en (zonder) bedrog / zowel zonder list als bedrog.”	
ἄνευ ver af (van) / afzonderlijk / behalve / buiten medeweten van / zonder op ... te letten	<u>0</u>
δόλος lokaas	<u>0</u>
ἀπάτη genot / verleiding	<u>0</u>
ἀπάτης niet vertaald als vorm van ἀπάτη	<u>0</u>
Maximumscore 2	
39 kolon 39 Κροῖσος μὲν δὴ ταῦτα δι' ἀγγέλων ἐπεκηρυκέτο, Croesus liet dit / dat / deze dingen / die dingen (dus / inderdaad) door gezanten meedelen / vragen,	
Κροῖσος niet vertaald als onderwerp	<u>0</u>
ταῦτα de volgende dingen	<u>0</u>
ταῦτα vertaald als aanwijzend voornaamwoord bij Κροῖσος	<u>0</u>
ἀγγέλων vertaald als enkelvoud	<u>1</u>
Indien ook in kolon 26 ἀγγέλους vertaald is als enkelvoud, hier nogmaals aanrekenen	
ἀγγέλων vertaald als participium	<u>0</u>
ἄγγελος bode der goden / kamerheer / engel / duivel	<u>0</u>
Indien ook in kolon 26, hier nogmaals aanrekenen	
ἄγγελος boodschap	<u>1</u>
Indien ook in kolon 26, hier nogmaals aanrekenen	
ἐπεκηρυκέτο vertaald als praesens	<u>1</u>
ἐπεκηρυκέτο vertaald als (plusquam)perfectum	<u>1</u>
ἐπεκηρυκέτο passief vertaald	<u>0</u>
Maximumscore 2	
40 kolon 40 Λακεδαιμόνιοι δὲ (kolon 41 en 42) ἤσθησάν τε τῇ ἀπίξει τῶν Λυδῶν (en) de Spartanen / Lacedaemoniërs (kolon 41 en 42) verheugden zich over de komst van de Lydiërs	
δὲ maar	<u>1</u>
Λακεδαιμόνιοι niet vertaald als onderwerp	<u>0</u>
ἤσθησαν vertaald als praesens	<u>1</u>
τῶν Λυδῶν vertaald als lijdend voorwerp van ἤσθησαν	<u>0</u>
Maximumscore 2	
41 kolon 41 ἀκηκοότες καὶ αὐτοὶ τὸ θεοπρόπιον omdat zij ook zelf de orakeluitspraak hadden gehoord	
Niet fout rekenen: ἀκηκοότες nadat zij ook zelf / die ook zelf hadden gehoord	
ἀκηκοότες niet vertaald als vorm van ἀκουω	<u>0</u>
ἀκηκοότες niet vertaald als participium van het perfectum	<u>0</u>
ἀκηκοότες niet vertaald als nominativus meervoud mannelijk	<u>0</u>
καὶ en	<u>0</u>
καὶ niet vertaald	<u>1</u>
αὐτοὶ zij	<u>1</u>
τὸ θεοπρόπιον vertaald als lijdend voorwerp bij ἤσθησαν (kolon 40)	<u>0</u>

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 1	
42 kolon 42 τὸ Κροίσῳ γενόμενον die aan Croesus gegeven was	
τὸ Κροίσῳ γενόμενον niet vertaald als bijvoeglijke bepaling bij θεοπρόπιον	<u>0</u>
τὸ Κροίσῳ γενόμενον niet voortijdig vertaald	<u>0</u>
Maximumscore 2	
43 kolon 43 καὶ ἐποίησαντο ὄρκια ξεινίης πέρι καὶ συμμαχίης. en zij sloten / maakten (een) verdrag(en) over (een) gastvriendschap en (over) een bondgenootschap.	
Niet fout rekenen: ἐποίησαντο ὄρκια zij legden eden / een eed af	
Niet fout rekenen: ὄρκια ξεινίης πέρι καὶ συμμαχίης een verdrag van gastvriendschap en bondgenootschap	
ἐποίησαντο passief vertaald met ὄρκια als onderwerp (bijv. er werd door hen een verdrag gesloten)	<u>1</u>
ἐποίησαντο vertaald als praesens	<u>1</u>
ἐποίησαντο vertaald als futurum	<u>0</u>
ὄρκια offerdier(en)	<u>0</u>
ὄρκια vertaald als vorm van bijvoeglijk naamwoord ὄρκιος	<u>0</u>
ξεινίη logeerkamer	<u>0</u>
συμμαχίη bondgenoten	<u>0</u>
Maximumscore 2	
44 kolon 44 Καὶ γὰρ τινες αὐτοὺς εὐεργεσίαι εἶχον Want enkele / bepaalde weldaden verplichtten hen daartoe	
τινες niet bijvoeglijk vertaald bij εὐεργεσίαι	<u>0</u>
τινες niet onbepaald vertaald	<u>0</u>
αὐτοὺς hem	<u>0</u>
αὐτοὺς henzelf	<u>1</u>
αὐτοὺς zelf	<u>0</u>
αὐτοὺς niet vertaald als lijdend voorwerp	<u>0</u>
εἶχον niet vertaald als verleden tijd	<u>1</u>
Maximumscore 2	
45 kolon 45 ἐκ Κροίσου πρότερον ἔτι γεγονυῖαι. die / omdat die er vroeger al / eerder al gegeven / gekomen / geweest waren van de kant van Croesus / die ze al vroeger gekregen hadden van de kant van Croesus.	
Niet fout rekenen: γεγονυῖαι die gegeven waren	
γεγονυῖαι hoewel die er geweest waren	<u>0</u>
γεγονυῖαι niet vertaald als participium van het perfectum van γίγνομαι	<u>0</u>
γεγονυῖαι niet vertaald als participium aansluitend bij εὐεργεσίαι	<u>0</u>
inzenden scores Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma Wolf of vul de scores in op de optisch leesbare formulieren. Zend de gegevens uiterlijk op 8 juni naar de Citogroep.	

Einde